1917 წ. № 39 კვირა ღვინობისთვის 8 ფასი 30 კაპ.

ხვალ, ორშაბათს ღვინობისთვის 9 ქართულ კლუბში გაიმართება დიდი საღამო ჟურ. „თეატრი და ცხოვრების“ სასარგებლოდ— სიტყვ, მუსიკა, პოეზია, ცეკვა

კაკი წერეთელი

მეორე სათათბიროს წევრი, კატორღაში სასჯელ მოხდილი, უნიჭიერესი მჭერ-მეტყველი, ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიის წევრი და რუსეთის დემოკრატიის გავლენიანი ბელადი, კატორღიდან დაბრუნების თანავე სათავეში მოექცა რუსეთის რევოლიუციას, როგორც ხელმძღვანელი. თბილისს ჩამოვიდა ღვინობ. 5

სალამი დემოკრატიის მებრძოლს!

მოწოდება

დაარაზმენით! თოფ ქვეშ დადგეს ყოველი კაცი!
ხმალ-ამოწვდილი სდარაჯობდეს თვის სადარაჯოს!
სიკვდილი მუხთალთ! გაუმარჯოთ დროშის ერთგულებს!
დაფნის გვირგვინი მტერთა ზედა ვინც გაიმარჯოს!

ვაი შეთქმულებს! და ვაი მას, ვინც-კი გაბედავს
და რეს'პუბლიკის წინააღმდეგ აღმართავს მახვილს!
ფხიზლად ბანაკო! მზად იყავი! ახლოა ჟამი!
ყური დაუგდე მთავარ-სარდლის მტერზედ დაძახილს!

გ. ქუჩიშვილი

მეცნიერების ჯერ

(ქართული უნივერსიტეტის შესახებ)

მას შემდეგ, რაც საქართველოს საკუთარი სწავლა განათლების კერა მოეშალა, მისთა შვილთა აზრი ევნება უმეტეს შემთხვევაში უკულმართი გზით ვითარდებოდა.

ეს გადამგვარებელი მიმართულება ჩვენში დღესაც არ შეჩერებულა: ხშირად ნახავთ ქართველს, რომელსაც არც ქართული სული უდგას, არც თავის ხალხისა და ქვეყნის სასარგებლო საქმიანობა იზიდავს.

მთელი მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარი დღევანდლამდე ჩვენი ასეთი გადაგვარების ხანა იყო და არის.

ყველამ უწყის რუსეთის უნივერსიტეტები ხშირად თვით რუსებისთვისაც რა უკულმართ გზას მისდევდენ.

ცოცხალ აზროვნებას, ჭეშმარიტ მეცნიერებას იქ ძლიერ ალმაცერად უყურებდენ და ეს უნივერსიტეტები, თითქმის ცხრა მეათედ შემთხვევაში, მხოლოდ დიპლომიან უვიცებს გვიზდიდენ.

უცხო ქალაქში უცხოთა შორის, უცხოთა ცივ ცის ქვეშ, ხშირად გარყვნილ წრეში მოქცეული ქართველი ხუთიათი წლის შემდეგ სამშობლოს უბრუნდებოდა. მართალია, დიპლომით, მაგრამ მასთან ჭლექით და ძლიერ ხშირად ავი სენითაც სულიერათ და სხეულით მახინჯი...

ამან დასცა და გაანახევრა ჩვენი ხალხის შემოქმედობისა და თვით-მოქმედობის უნარი.

ამ შემთხვევაში ყველაზე მეტად ისჯებოდა მდაბიო ხალხი, ნამდვილი ქართველი ხალხი, რომლის შვილები რის ვაი-ვაგლახით საშუალო სასწავლებელს გა თავებდენ, მერე კი, თუ უმაღლეს სასწავლებელს—უნივერსიტეტს ელირსებოდენ, სიშილ სიცივით იტანჯებოდა, ანუ თუ უნივერსიტეტს ვერ ელირსებოდა, გარიყული რჩებოდენ: არც სწავლულებში ერივნენ (დიპლომ თ მაინც), არც უსწავლელებშ.

მხოლოდ იშვიათი ძალ-ღონისა და ხასიათის კაცნი თუ ახერხებდენ რუსეთის უნივერსიტეტებში ნამდვილ მეცნიერულ ცოდნის შეძენას და თავის ჯანსაღად შენახვას.

დღეიდან ჩვენს ასეთ ნაკლს ბოლო ეღება.

ჩვენი ცნობილი მეცნიერი ივ. ჯავახიშვილი თურმე კარგა ხანია ფიქრობდა სამშობლო ქვეყნის ამ ნაკლზე, დაიწყო მუშაობა ქართულ უნივერსიტეტის დასაარსებლად და ამ აზრს ფრთებიც შეასხა.

საზოგადოებამ გაზეთებიდან ალბად უწყის, რომ თბილისსა და ქუთაისში უკვე შესდგა ქართული უნივერსიტეტის საზოგადოების დამფუძნებელი კრებანი.

ამ საზოგადო კრებებზე ერთხმად გადაწყვეტილ იქმნა ქართული უნივერსიტეტის დაარსება.

ღვინობისთვის 3 თბილისში შესდგა ქართ. უნივერსიტეტის მეორე კრება, რომელზედაც არჩეულ იქმნა საგანგებო კომისია საუნივერსიტეტო საბჭოს, გამგეობის და საფინანსო კომისიის ასარჩევად.

კრების გაგრძელება მოხდება დღეს, ღვინობისთვის 8, დეპუტატთა საკრებულოში (ფრეილინის ქ. № 11), რომელზედაც საბოლოოდ არჩეულ იქმნებიან ზემოხსენებული კომისიები და უნივერსიტეტის გამგეობა.

ასეთი დიდი საქმე ჩვენს ქვეყანას შეიძლება მეორე არა ჰქონდეს. ამიტომ ყოველი ქართველის წმინდა მოვალეობაა ამ საშვილიშვილო საქმის დროით განხორციელებას ხელი შეუწყოს და მით მოზარდი თაობის ბუნებრივ-ეროვნულად სწავლა აღზრდას გზა გაუხსნას.

ქართული უნივესტეტის საზოგადოების წევრობა ყველას შეუძლიან,—დამფუძნებელმა წევრმა ერთდროულად უნდა გადიხადოს 300 მან., ანუ წლიურად 25 მან., ხოლო დამხმარე წევრმა—ერთ დროულად 100 მან., ანუ ყოველ-წლიურად 5 მან.

საქართველოს ყოველი ერთგული შვილი, მშობელი ერის აღორძინების ყოველი ჭეშმარიტი მოსურნე, ქვეყნის რომელ კუთხეშიაც უნდა იყოს ამ საქმეს უნდა გამოეხმაუროს.

აქვე უნდა მოვიხსენოთ, რომ ამ ქართულ უნივერსიტეტს სათავეში უდგანან ჩვენი ცნობილნი მეცნიერნი და მოაზროვნენი.

ვისაც ძვირად გიღირთ თვის სამშობლოში (ქ. თბილისში) ქართული მეცნიერების კერის გაღვივება, ერთ წუთსაც ნუ დააყოვნებთ და დროით გამოეხმაურეთ!

ჩვენი სამშობლოს აღდგენა დაწინაურების და მოწინავე ერებთან გათანასწორების ერთი მთავარი ფუძე — ქართული უნივერსიტეტია.

გაუმარჯოს, ვინც თვის ცოდნასა და ნივთიერ წვლილს ამ საქმისათვის არ დაზოგავს!

იოსებ იმედაშვილი.

* * *

ნეტა რას გვარგებს უცხო ქვეყნის ჩვენ გაზაფხული'
თუ ჩვენს მამულში ვერ დასძახებს სტვენით ბულბული?
თუ ვერ დაგვატკბობს ვარდთა კრება, აყვავებული,
რომ ტანჯვა წუთით მაინც გვექმნეს დავიწყებული?!

* * *

ნეტა რას გვარგებს უცხო ტომთა ლხენა და შვება,
თუ ჩვენს მამულში კვლავ იმეფებს ტანჯვა-ვაება?
არც სიყვარული, არც სიხარული და სათნოება,
როს გადავგვარდეთ, დაგვეკარგოს ქართველთ შნოება!

* * *

მოდი, ქალწულო, ბუნებისა ვარდთა მჩქეფარე,
შენს ნახვას ელის გული ჩვენი, გული მგძნობარე,
ვარდთა ხელიჩით მიმოჰფინე ეს ტურფა მხარე,
კვლავ ააყვავე საქართველო, კვლავ გაახარე...

მუშა მიხ. დეკაძე

გზა ეროვნულ ხელოვნებას

მკითხველს უკვე მოეხსენება, რომ საქართველოში დაარსდა ინტერპარტიული ანუ ეროვნული საბჭო. უმთავრესი მიზანი ამ საბჭოსი არის ჩვენი სამშობლოს ნივთიერ და სულიერ კეთილდღეობისათვის ზრუნვა.

ჩვენი ხალხის ბედნიერება მარტო ნივთიერ კითხვების გადაწყვეტაში არ გამოიხატება; არის უფრო მნიშვნელოვანი კითხვა — ეგ სულიერი და სწორედ ამ მიზნის განხორციელების გასადვილებლად, რომელიც დაისახა საბჭომ, ჩვენ საჭიროდ მიგვაჩნია დაარსდეს საბჭოსთან ხელოვნების სექცია. ამ სექციაში უნდა შეკიდნენ ქართულ დრამის და ოპერის მსახიობთა, მუსიკოსთა და ლიტერატორთა წარმომადგენელები. მიზანი ამ სექციისა უკვე ცხადია: ყოველ მხრივ ხელი შეუწყოს ეროვნული ხელოვნების აყვავებას, რაც საჭიროა ჩვენი ხალხის სულიერ ამაღლებისათვის და დაარსოს პროვინციებშიაც ფილიალური განყოფილებები ამ მიზნის განსახორციელებლად.

რა საკვირველია, ტექნიკურ მხარეს მუშაობისას ამ მცირე წერილში ჩვენ არ შევეხებით. ამას შემდეგში დავუბრუნდებით, საქმე ჯერ პრინციპიალურად უნდა გადაწყდეს.

საჭიროა ინტერპარტიულმა საბჭომ ყურადღება მიაქციოს ამ მნიშვნელოვან საკითხს.

ქართულ მუსიკის კათედრა თბილ. კონსერვატორიაში.

ქართველ მომღერალ-მუსიკოსთა კომისიამ დადგინა აღძრას კონსერვატორიის საბჭოს წინაშე, რომ დაარსდეს ქართულ მუსიკის კათედრა. ეს აზრი ფრიად მნიშვნელოვანია დადღეს, როცა ყველგან ერცელდება ნაციონალიზაცია, კონსერვატორიის საბჭომაც უნდა გაუწიოს ანგარიში ამ ფაქტს. მთელი ევროპის

რადღება ეხლა აღმოსავლეთის მუსიკაზეა მიქცეული და უფრო მაღლა აყენებენ მას.

რუსის კომპოზიტორები, ოპერებს რომ წერდნენ, მასალას ქართულ მუსიკიდან იღებდნენ: ნუღა ჩამოვთვლით ფაქტებს. ქართულ კონცერტებს, უცხოეთში, საზოგადოება აღტაცებაში მოუყვანია ხოლმე. . . და ნუ თუ ამის შემდეგ საქართველოს დედა-ქალაქ თბილისის კონსერვატორიაში არ უნდა ჰქონდეს ქართულ მუსიკის კათედრას ალაგი?

დაყოვნება ყოვლად შეუძლებელია, კონსერვატორიის საბჭოს ადრევე უნდა ეფიქრა ამაზე და მინამ გვიან არ რის, ეს ნაკლი უნდა შეასწოროს.

სვ. წერეთელი

ნაციონალიზაციის მეცრეგი

რევოლიუციამ ქართველ ერს ჯერ-ჯერობით ორი თვალსაჩინო საქმე გაუკეთა: ეკლესია, ეკლესია მრავალ-წამებული და ტანჯული, გაუთავისუფლა რუსეთის უკანონო სინოდის ტყვეობიდან და სკოლები გაუქართულა.

ერთიცა და მეორეც, საუკუნის განმავლობაში, თავისუფლებას მოკლებული ერისათვის დიდი საფასეთია. მაგრამ უბედურება იმაშია, რომ ორივე მოპოებულ საშვილი-შვილო საქმეს ჯერ მტრები ბლომად ჭევს.

ავი და ბოროტი სულები სულ იმის ცდაში არიან თვით ქართველი ერი ვეთამხედრონ, როგორც ერთი მოპოებული განძეულების წინააღმდეგ ისე მეორისა.

ჯერ საეკლესიო კრების დებულებაც არ იყო შემუშავებული, რომ შინაურმა და გარეულმა ბროგაკტორებმა დაიწყეთ მიჭვეს ხელი ჭორების გავრცელებას ანგარების მოყვარულ სამდგელოების წრეებში: „რათ გინდათ ავტოკეფალია, არ იცით თქვენ თავის მტრები, რომ „უწმინდესი“ სინოდი ჯამაგირს ადარ მოგცემსთ და საეკლესიო ქონების იმედი რისთვის გაქვსთ: ყველა ამას სოციალისტები ჩამოგართმევენო“.

ავეთ და ავსულობის მუცლის გვრემა სამღვდელოების ჯამაგირი და საეკლესიო ქონების ჩამორთმევა კი არ იყო, იმათ ის უნდოდათ როგორმე ავტოკეფალიის საქმე შეეფერხებინათ და საქართველოს ეკლესია კიდევ რამოდენიმე საუკუნით ავადგება კეთურჩქენისათვის ჩამოუშორებია.

მადლობა ღმერთს სულ-მოკლე და ანგარებით გატაცებულნი ცოტანი აღმოჩნდნენ ქართველ სამღვდელოებაში და ვინც აღმოჩნდა — იმათაც ბირში დაგამი ამოსდვა ქართველმა მოწინავე საზოგადოებამ და ამ რიგად თავის საუკეთესო ეკლესიატარტაროზის კლანჭებიდან დაძვრინა და ტუვეობისგან გაათავისუფლა.

ახლა ესეც ავი სულები სკოლების გაქართულებას აუმხედრდნენ.

სხვას რომ ვედარაფერს იგონებენ, ქართველ მოსწავლეებს და მათ უფროც მშობლებს ამნაირ სისულელეში აგერებენ: „რათ გინდათ ქართული ენა, მაგ ენით რუსეთშიაც ვერ გამოდგებით, თორემ საზღვარ გარეთ ხომ სრულიად უძღურნი იქნებითო და რუსული ენა-კი მოიელ ქვეყნიერებაზე ხმარებაშია და უიმისოდ ბურს ვერსად სწავთო“.

ასეთმა უსაფუძვლო რუსული ენის განდიდებამ და უმდიდრესი დაულაბმზესი ქართული ენის დამცირებამ ზოგიერთ ქართველთა შორის ნიადაგი იპოვა. მაგალითად ქუთათურ ერთ-ერთ საშუალო საქალაქო სასწავლებლიდან მეორე ამეგვარიგე სასწავლებლის რუსულ განყოფილებაში იწყეს გადასვლა. გული გიკვდება, როდესაც შავთვალა და მოგრძო ცხვირიანი ქართველი გოგუნია ასეთასვე თავის ამხანაგებს ტოვებს და „კურნოსა“ რუსის გოგოებთან ზის და სწავლობს იმას რუსულად, რაც ბისთვის ათასწილად საჯობია, რომ ქართულად სწავლობდეს.

მართალია წარსული ერთი საუკუნის განმავლობაში რუსებმა მოკვსეს, გადაგვგვარეს, მაგრამ არა მჯერდა, ქართველი ქართველობას ისე გადაკარგავდა, რო მას ეტეოდენ; ნება გაქვს ქართულად ისწავლო და ილაპარაკო და ის მაინც მჩაგვრელების ენას ეცემოდა და ამ ენაზე ამჯობინებდა სწავლა-მეცნიერების შეძენას.

დრო არის, გზა დაბნეულო-ქართველო მშობლებო, გონს მოხვიდეთ, გულისხმის ჩახედეთ, თორემ მომავალი შეგნებული ქართველობა ზიზღით მოიხსენიებს თქვენს სახელს!

მ. ბუაჩიძე

მიტროპოლიტები

ამბროს ჭყონდიდელი

ანტონ ქუთათელი

ეპისკოპოსები

მირონ ალავერდელი

დავით გორელი

მზე და მთვარის ამბავი

(თავისუფალი დეკანდა)

მზე რად ბრწყინავს და მთვარე კი ფერ-წასული თვალს რად ნაბავს?
მე მოგითხრობთ მზის და მთვარის საიდუმლო ნამდვილ ამბავს:
როცა, თურმე, შემოქმედმა მზე და მთვარე განაწესა,
მთვარეს მისცა ვაჟს სახე და ქალისა—ოქროს მზესა,
თან დაურთო: „მომიცია ძირს ქვეყანა მრავალ-ფერი,
შეიყვარეთ ერთმანეთი და თქვენია ყველაფერი“..
და იმ დღიდან სიტყვა ღვთისა მათ თვის შორის განამტკიცეს:
ნიშნად წიდა სიყვარულის ერთმანეთი გადაჰკოცნეს
და შეუღლდენ.. ცის კალთაზე მწყობრად იწყეს მით მოცურვა,
დღეც და ღამეც ერთად იყვნენ... არა ჰქონდათ კვნესა ურვა,..
სიტკბოების ნეტარს სვამდენ და უორდოდათ ცაში ძვლები,
ნეტარებდენ... და მიჰქროდენ ათი, ოცი, ასი წლები..
ამ ორ არსის სიყვარული ყველას სულსა შეებას ჰფენდა,
მხოლოდ ერთს კი, მზის და მთვარის სიყვარული არ ალხენდა...
და ეს იყო დღე, რომელსაც მზე უყვარდა გაგიჟებით
და სულ იმის კვალს გასცქერდა, მაღლა მზერით თვალთ აგზნებით
და იმათი სიყვარული ისე ჰკლავდა, ისე შურდა,
რომ მზის გული იტაცებდა და დაპყრობა ძლიერ სურდა...

ერთხელ მთვარე მზის ალერსით დაითრო... და დაიძინა,
მზე-კი დარჩა ერთი ცაზე და დღემ ოხვრით ჩაიცინა...
მზეს მოსწყინდა მარტოობა, უმთვაროდ ვერ მოილხინა,
გადაცურვას აპირებდა, მოენატრა სატრფოს ბინა,
რომ უეცრივ დღემ შესცინა და ნათელი მოიფინა.
ისეთ თვალით, მიაშტერდა, მზესაც ღიმი ტუჩს მოჰგვარა.
მერე გულში ჩაიხუტა.. ჩუმათ კოცნაც გადაჰპარა...
მზე ჯერ შეჰკრთა... ვერ გაეგო... თუ თვის თავსა რა ხდებოდა!
დღე კი მის წინ ცრემლებს ღვრიდა, ერთგულებას ჰპირდებოდა...
აბრალებდა თავს, კვნესოდა, ფერი-ფური მისდიოდა,
თვალს ლულავდა, ხვეოდა, თან ობლობას შესჩიოდა.
მზესაც გრძნობა აუდუღდა, მაგრამ თავი არ დაჰხარა..
მოაგონდა თვისი სატრფო, წამს პირბადე აიფარა,
და დაფაქრდა. იმ წუთს მთვარე მზეს ახსოვდა სულ აღარა,
აუთრთოლდა სული, გულში უცხო გრძნობა შეეპარა,
ულალატა სატრფო—მთვარეს და ეხლა სხვა შეიყვარა!..

. . . . . .

. . . . . !?

დღე მისუსტდა ხვევნა-კოცნით. მიიბნიდა და დაითრო,
მთვარეც ზანტად ილვიძებდა, რადგან იყო ადგომის დრო.
მზე მიეცა საგონებელს, არ იცოდა რა ეღონა?
ციდან სადღა წასულიყო, რომ ის მთვარეს არ ეპოვნა?!
მაგრამ ჯადო—სიყვარული შეყვარებულს რას არ უზამს!
შეუძლებელს—აძლევინებს...და მზეც მისწვდა თავის მიზანს;

ხელად ოქროს წვრილ მძივებად დაილეწა, დაიშალა,
დაიმსხვრა და ცის კალოზედ, მი-მოიბნა, მოიშალა,
და დაღამდა.. მთვარეც ადგა, გადაჰხედა ღამეს შავსა,
მზე ვერ ნახა, შეეშინდა... და გაუდგა იმის კვალსა.
ცურავს მთვარე გულ-მოკლული და დაეძებს სატრფო მზესა,..
ჩუმად დარდობს, ფერი მისდის და გასცქერის ქმუნვით გზებსა...
და ჩვენ ვარსკვლავთ, ღამე რომ ვეკვრეთ, ეს სატრფოა სნეულ
მთვარის.

ვინ რა იცის, რომ დარდისგან მთვარე ავად ჭლექით არის!..
როცა ღამე დაისრული იბარება სხვა ქვეყნათა,
როს რიჟრაჟობს.. განთიადიც იღემება ვარდის ფრათა,
მაშინ ხელად ვარსკვლავთ ჯარი სამკაული ღამეთ ცისა—
უხილავად ინასკვება და იკვრება სახე გზისა.
და დღე დგება... კვლავ მზე და დღე ნეტარებენ მთვარის ჩუმათ,
მზე დღეს კოცნის, კოცნის და დღეც გარს ევლება აბრეშუმად!..
და, როცა კვლავ დღეს დაათრობს ჯადოსნური მზ ს სიმღერა,
მზე იმსხვრევა ვარსკვლავებათ და იწყება მთვარის ცქერა.
სატრფოს ეძებს ღამ-ღამობით, რომ იპოვ ს მაინც სჯერა..
და ამბობენ, ეს მოვლენა იქნებაო მრავალჯერა,
ვიდრე მთვარე არა ნახავს თვის დაკარგულ სატრფო-მზესა,
რომლისთვისაც გული უცემს, ვისაც სწირავს სიცოცხლესა...

კოტე რატიშვილი

ჩრდილოეთიდან სამშობლოს

რა რომ მოგშორდი სამშობლოვ,
გავხდი... შევიქენ სნეული,
გული ვერ ითმენს აქ ყოფნას
შენსა სიყვარულს ჩვეული.
ისე დავდივარ ამ ქვეყნათ
როგორც მწირი და ეული...
ვტირი და ვგოლებ დღე-ღამე,
ცრემლით დავნამე რვული,
სევდა ეწვია ჩემსა სულს
არცა მციდდება წყეული.
სული კვნესის და იმწარის
ყინულის ქსელში ხვეული...

ჯ. ძიძიგური

თავისუფლება.

თავისუფლების დაგვიდგა ხანა,
ხალხნო იღვიძეთ არ — დაიძინოთ;
ძველი ძირს დავცეთ, ახალი აღსდგეს,
რომ მომოვალში მითი ვილხინოთ!

* * *

თავისუფლება ბრწყინავს ჩვენთვინა,
ვეძიოთ იგი, გავწიოთ წინა!
ეცადეთ ძველი ძ რს დავცეთ ჩვენა
რომ ჩვენს სამშობლოს მიეცეს ლხენა.

კაიოზ იმედაშვილი

გ. ქუჩიშვილი

დარია ახვლედიანი

ს. ფაშალიშვილი

ქნარი

ცისა გუმბათზე მკრთალი მნათობა,
ღრუბელთა შორის მისცურავს ნელი;
ხომლი ცახცახით კრთის და კანკალებს,
ცოდვილ მიწაზე კი ისევ ბნელა.
სევდა, ვარამი, ჭმუნვა, ნაღველი;
თითქოს გამშორდა გულიდან ყველა;
მაგრამ ვით ხომლი კვლავ ვკრთი, ვცახცახებ
და ვით სივრცეში გულშიაც ბნელა.
აქაც ხანდაზმით მცირედ მინათებს
გარს მოფარფატე ციცინათელა
და ვითა იგი გლახ გულშიც ისე
ხან გამინათებს, ხან ისევ ბნელა!

დარია ახვლედიანისა

ქართული დრამა

სეზონი 1917 წ.

ე. ჩერქეზიშვილი

ნ. დავითაშვილი

ვ. შ ლიკაშვილი

ვ. აბაშიძე

ნ. ჯავახიშვილი

ე. ანდრონიკაშვილი

პ. კოიმელი

ტასო აბაშიძე

ი. ზარდალიშვილი

ა. ქიქოძე

მ. ქილ[illegible]ძვილი

პ. შოთაძე

ს. ბეჟაიშვილ

მ. იშხანელი

მ. ივერელი

ბ. ახოსპრელ[illegible]

ნ. გვარაძე

ი. თარალაშვილი

ობოლი ჯვარი

თქვენ იცით რა არის ომი?.... ეს ხალხის კაფვაა. სიცოცხლის გაქრობა.

მებრძოლ სახელმწიფოთა შორის, რომელიც ბრძოლაში ბევრ სიცოცხლეს მოკაფავს, რასაკვირველია გამარჯვება მისია, გამარჯვების ნაყოფს ის მოიმკის...

ომის ჯოჯოხეთურ ცეცხლში მე თვით გამოვიარე. ჩემის თვალითა ვნახე, როცა ორი მოპირდაპირე მტერი, ადამიანობიდან გამოსული, გამხეცებული ებრძოდა ერთი მეორეს. ვნახე როგორ კაფავდნენ ჩვენი ჯარი ოსმალებს, ოსმალები ჩვენ ჯარს.

1916 წელს, თებერვლის 3, აზრუმში შესვლის შემდეგ ქალაქის ციხე-სიმაგრეს გარედან სისხლის ღვარი უვლიდა. სამი თვის ნათოვ ნაბუქი თოვლია თეთრი ფარდაგი მეომართა სისხლით შეღებდა... ამ წითელ ფარდაგში ისე ეყარა დახოცილი ოსმალო-რუსები, როგორც ქვიშა ზღვაში.

ოჰ, რა ძნელია ამ დროს სიკვდილი: კვნესი, შველას თხოულობ, ხელს იწვდი, ფართხალებ, ჰკივი დან სისხლი წყალივით გადმოგდის და შენი არავის ესმის. არავის სცალია ..

ბრძოლის გრიგალმა გადაიარა. ჯარი წინ წავიდა. აღებული ციხე-ქალაქი ცოტა დამშვიდდა. მშვიდობიანმა მცხოვრებლებმა ოდნავ მოითქვეს სული... ხალხმა მოძრაობა იწყო.

აზრუმის აღების ორი თვის შემდეგ აპრილში ჩვენ მავთულების ხლართს ვაბამდით ქალაქ გარედ. თოვლი აქა-იქ მთებზე ბევრგან ჯერ კიდევ დაუდნობელი იყო.

მუშაობის დროს მე შემთხვევით ხევში ჩავიხედე და თოვლზე გავარჩიე კაცის გვამი. გავიფიქრე, იქნებ ჩვენი ჯარის კაცია მეთქი და ჩაველ სანახავად. თვალ წინ წარმომიდგა რუსის მაზარა და ქუდი, მკვდარი პირდაღმა იყო თოვლში დაფხული. ეს იყო უგზო-უკვლოდ დაკარგული, როგორც ხშირად ხდება ომის დროს. ამხანაგებს დავუძახე, მიცვალებული გადავაბრუნეთ... საცოდავს ხელში თოფი აღმოაჩნდა ისე მაგრადა ჰქონდა გულში ჩაკრული, თითქო მკვდარიც არავის ანებებდა. ჯიბეები გაუჩხრიკე, საფულე უნახე, შიგ ხუთი მანათი ფული და ბარათი. ფული და ბარათი დალამული იყო. წყლით დაბმალ ქაღალდზე მელანი გადასულიყო, მაგრამ აქაიქ დარჩენილ ასოებიდან სჩანდა, მიცვალებული ქართველი ჯარის კაცი უნდა ყოფილიყო, უგზო-უკვლოდ დაკარგული. „ჩემო შვილო“, ერთ ალაგას ამოვიკითხე... მერე სიტყვები აღარ იყო... რამდენიმე სტრიქონის შემდეგ-კი გავარკვიე... „ნეტა შენს ნახვას თუ ვეღირსო..“ ბარათის ბოლოში: „გლოცავს ძუძუებით“... ამ ბოლო სიტყვებზე ტანში გამაჟრჟოლა. თავიდან ფეხებამდი გავცივდი... ცრემლებ აღვსილი შევხედე მიცვალებულს, მივაჩერდი გაცივებულ შავ სახეში და ერთ წამს ყველა ქართველი დედა წარმომიდგა თვალ წინ.

ამ დიდმა ომმა საქართველოში რამდენ დედას აუტირა გული, დაუწვა ძუძუები შვილის დაკარგვით... მისი სახის გამოცნობა, რასაკვირველია, შეუძლებელი იყო. მხოლოდ თეთრი კბილები, ოდნავ აშლილი ულვაშები, რომლის ზრდაც შეწყვეტილ იყო, მისი ახალგაზრდობის მაჩვენებელი იყო: ჩვიდმეტთვრამეტი წლისა თუ იქნებოდა.

საღამოს ეს ამბავი როტის უფროსს უამბე. მისი ბრძანებით მეორე დღეს კუბოს მაგივრად ფიცრის სკივრი შევკარით, ხისჯვარი გამოვჭერით და მიცვალებულის გვამი დასამარხად წავიღეთ. ხევის მაღლა ბრეკზე მიწა გავჭერით. ცხედარი სკივრში ჩავასვენეთ და უფროსის თანადასწრებით დავკრძალეთ... მისი განკარგულებით თოფი თან ჩავატანეთ საფლავში და ხის ჯვარი გულს დავასვით ზედ წარწერით: „აქ განისვენებს უგზო-უკვლოდ დაკარგული რუსის ჯარის კაცი,ეროვნებით ქართველი..

ხის ობოლი ჯვარი, ხევში, ბრეკზე დღესაც იცავს ობოლ საფლავს. დადგება დრო, ჯვარი დალპება და იმ ალაგას მისი ხსენებაც აღარ იქნება.

„ჩემო შვილოო“—ალბად დედა სწერდა თავის შვილს. „შენი დედიკო გლოცავს ძუძუებით“. ამ სიტყვების გამოთქმაზე ვინ წარმოიდგენს საბრალო მშობელი დედის გულში რა სიყვარულის ცეცხლი აინთო ჯარში გაწვეულ შვილისადმი?

საწყალი დედა! ალბად დღესაც ელოდება და იმედი აქვს შვილის ნახვის? ის-კი არ იცის, თუ მისი შვილი აზრუმის მიდამოებში მარხია, თავის საყვარელ სამშობლოდან შორს და ობოლი ჯვარი იცავს.

მგ. ფურცხვანიძე

(გაგრძელება იხ. „ო. დ. ც“ № 38).

(მორტმანს ეძებს) ესეც თქვენი გასამრჯელო. მოსამს დიდათ გმადლობთ!

ბატ. ფოკ. მოითმინე შენი ქირიმე (შინელის ჯიბეში ეძებს). მგონი რამდენიმე ეკზემპლიარი კიდევ დამრჩა. „ლანაკის კუდის ფოთლები.“ (აძლევს ორიოდე თხელ წიგნაკს) ეგ წიგნები ღვთის მოყვარული კაცის დაწერილია. ნამდვილი ამბებია—რაც განუცდია, ყველაფერი სინამდვილითა აქვს გადმოცემული. ვისურვებ, რომ კეთილ გზაზე დაეყენებინეთ. (გაკვირვებულ მოსამსახურეს ხელს ართმევს; მოსამსახურე ვედარაფერის თქმას ვერ ახერხებს და ჩუმათ გადის)

ფოკ (შინელსა და ქუდს ჰკიდებს, აქეთ-იქით იყურება, სიამოვნებით ხელებს იფშვნეტს. მერე მიდის საწოლ ოთახის კარებთან და ყურს უგდებს. როდესაც იქიდან ხმაურობა შემოესმება, გამოტრიალდება და ფეჩთან დაიმალება).

ფრ. კეტ. (გამოდის საწოლი ოთახიდან, ჰხედავს ქაღალდში გახვეულ ნივთებს, შინელსა და ქუდს) აჰა, ღმერთო ჩემო! ეს ნივთები ხომ.., ეს ნივთები ხომ მამასია!..

ფრ. ფოკ. (უცბათ გამოვარდება, ერთსა და იმავე დროს ხან ტირის და ხან იცინის რამდენჯერმე ეხვევა კეტეს და ჰკოცნის) შვილო! კეტე! ჩემო მტრედო. (ჰკოცნის) როგორ სცხოვრობ? რას აკეთებ? ხომ ყველანი კარგათ ხართ, მხიარულათ? (ჰკოცნის) არა, შენ არ შეგიძლია წარმოიდგინო. (კეტე გაუშვებს) შენ არ შეგიძლიან წარმოიდგინო რანაირათ მიხაროდა აქეთ წამოსვლა. (თითქმის სულ იცინის) პრინცი რალასა შვრება? ხა... ხა... ხა... როგორა ბრძანდება მისი უმაღლესობა?! ხა.. ხა.. მისი უმაღლესობა პრინცა შანუდი? ხა. ხა.. ვმადლობ ღმერთს, რომ თქვენი თავი კიდევ მაჩვენა (ცოტა დაიღალა) იცი რა? (სათვალეებს იხსნის და სწმენდს) მარტო ყოფნა კარგი არ არის! ხა.. ხა.. მარტო ცხოვრება მოსაწყენია, საჭიროა რომ ორი ადამიანი ცხოვრობდეს ერთათ! ხა.. ხა,. ხა!.. დიახ, დიახ, ესეც ასე! მე საქმე ბლომათა მქონდა. მარტო ფუნეს გამოზიდვა. ფუნე, ნეხვი.. ხა.. ხა..!.. ფუნე ოქროა მეურნისათვის!.. ამ ცოტა ხანში პასტორმა ფაიფორმა მინახულა და საშინლად გამიკვირდა, რომ ფუნის ორმო ისე ახლო მქონდა სახლთან (იცინის) მე კიდევ ამაზე იცი რა ვუპასუხე? „ძვირფასო პასტორ, ეგ ჩვენთვის ოქროთი სავსე ხარო არის მეთქი“: ხა... ხა. ! აბა ჩემი მოხუცი სადაა: ან იოჰანესი? (კეტეს აცქერდება) იქნება ლამპის სინათლის ბრალია, მაგრამ მე ვგონებ, კეტე, შენ სრულებით ვერ მოგიკეთნია! .

ფრ. კეტ. (ძლივსა მალავს მღელვარებას) ახ, მამილო, მე ვერ ვგრძნობ, რომ სრულებით... (კისერზე ჩამოეკიდება) დიდათ გახარებული ვარ თქვენი მოსვლით!...

ფოკ. მგონი ცოტათი შეგაშინე, კეტე!?

(ფრ. ფოკერატი გამოჩნდება კარებში).

ფოკ. (სიხარულისგან ისევ ადელდება) აი დასწყევლა ღმერთმა. (აგერ ისიც ხა.. ხა!. (ცოლ-ქმარი ერთმანეთს გადაეხვევიან და იცინიან)

ფრ. (თავის გულს ვერ მოერევა და გადის)

ფოკ (კოცნის შემდეგ ბეჭებზე სცემს ხელს) მაშ ასე, ერთგულო მოხუცო! ჯერ ასე ხანგრძლივად ერთმანეთს არ დავშორებივართ... ეხლა იოჰანესი და გვაკლია...

ფრ. ფოკ. (მცირე ხანს სიჩუმის შემდეგ) ჩვენ ხომ სტუმარი აქვე გვყავს.

ფოკ. სტუმარი? ჰოო!

ფუკ. ფოკ. დიახ, ფრეილინი.

ფოკ. ჰა, რომელი ფრეილინი? .

ფრ. ფოკ. შენ ხომ იცნობ: ფრეილინ მაარი.

ფოკ. მე ის კარგა ხნის ნახული მეგონა. მაგრამ არა უშავსრა. ბლომათ სანოვაგე მოვიტანე. (მოტანილ სანოვაგეს გადმოაწყობს). აი აქ კარგია. ამ ხელად კვერცხები არ წამომილია. ჯერ კიდევ არ დამვიწყებია ამ წინაზე კვერცხების წამოღებამ რა შიში მაჭამა, აი კიდევ! შინ მომზადებული ყველი, ჰანესისთვის ეს ყველაფერი სარდაფში უნდა ჩავგზანოთ, აი ეს კიდევ შაშხი, გარწმუნებ მართა, რომ მშვენიერება რამაა.. სწორეთ ორაგულია... შენ რატო არაფერს ამბობ? ცუდ გუნებაზე ხომ არა ხარ?

ფრ. ფოკ. ჰო, მაგრამ არ ვიცი როგორ გითხრა, მაგრამ მე გულზე.. არ მინდოდა შენთვის მეთქვა... მაგრამ შენ ხომ ჩვენი ყველას ერთგული მეგობარი ხარ?.. მარტო მე

ვერ ავიტან... ჩვენი შვილი... ჩვენი იოჰანესი, უფსკრულის პირას იყო მიახლოვებული.

ფოკ. (გაკვირვებული და შეშინებული სდგას) იოჰანესი? ჩვენი იოჰანეს? მერე რა? სთქვი!.

ფრ. ფოკ. გეთაყვა ნუ ღელდება, ღვთის შემწეობით ყველაფერი თავის დონეზე დადგა: ფრეილინი მალე ჩვენი სახლიდან მიდის.

ფოკ. (დიდათ აღელვებული) მართა! ეგ შეუძლებელია!

ფრ. ფოკ. მე ხომ არ ვიცი მათმა მეგობრობამ სადამდის მიაღწია.. მაგრამ საშინელი დღეები განვიცადე.

ფოკ. მე სანაძლეოზე ხელს მოვიჭრი, დაუფიქრებლად, მართა! ჩემმა შვილმა! მართა?.. ჩემმა შვილმა!. დაივიწყა მოვალეობა.. დაარღვია ერთგულება!.

ფრ. ფოკ. ეჰ, კაცო, ჯერ შენ თვითონ დარწმუნდი, საქმე გამოიკვლიე.. მე არაფერი არ ვიცი...

ფოკ. (ფურწასული ბოლთას სცემს ოთახში და თან დუდუნებს) იყოს ნება შენი, იყოს შენი ნება!.

ფრ. ფოკ. (ჩუმათ ტირის).

ფოკ. (წინ გაჩერდება) მიზეზი უნდა იყოს, მართა... მოვიფიქროთ.

ფრ. ფოკ. ჩვენ ყველაფერს პირაკრულები ვითმენდით. შვილები კი სულ უფრო და უფრო სცილდებოდნენ ჭეშმარიტების გზასაცა და ღმერთსაც.

ფოკ. მართალი ხარ. ეგ აგრეა და ამიტომაც ცხლა ვისჯებით!.. (ორივე ხელებს უჭერს) ღმერთს შევევედრნეთ. ღრმა თავმდაბლობით მოვიხროთ მუხლი მის წინაშე.. დღე და ღამე ვევედრნეთ ღმერთს, მართა!...

მოქმედება მეხუთე.

(ოთახი ცარიელია. სტოლზე წინანდებულად სდგას ანთებული ლამპა.. ყველაფერი ისეა, როგორც მეოთხე მოქმედების დროს)

იოჰანე. (საჩქაროთ შემოდის გარეთა კარებიდან; ძალიან გაჯავრებულია) დედავ! (აღებს საწოლი ოთახის კარებს) დედავ!

ფრ. ფოკ (გამოდის ოთახიდან) რა ამბავია? რა მოხდა? რა გაყვირებს? სხვა არა იყოს რა, ფილიპეს-გაეღვიძება!..

იოჰან. დედი, მე მინდა გავიგო, რა ნება გაქვს, რომ ჩემი სახლიდან სტუმარი გააგდო?

ფრ. ფოკ. სცდები, ჩემო კარგო, მე არავინაც არ გამიგდია.

იოჰან. (მეტად გაჯავრებული ბოლთასა სცემს) დედი, სტყუი!..

ფრ. ფოკ. ჰანნეს! შენ უბედავ დედას პირში მაგისთანა სიტყვას?!.

იოჰან. შემ ძლია ვთქვა, იმიტომ რომ მართალია! ფრეილინ ანნა ემზადება წასასვლელად და...

ფრ. ფოკ. მერე რა? იმან გითხრა, რომ მე დავითხოვე ამ სახლიდან?

იოჰან. იმისი თქმა რა საჭირო იყო? მე თვითონ ვიცი!..

ფრ. ფოკ. საიდან იცი?...

იოჰან. თქვენიდან რომ მიდის იმდენი ეცადეთ, იმდენი ილაპარაკეთ, რომ თქვენს წადილს ისრულებთ, მაგრამ აი რას გეტყვი: კარებში ჩავდგები, ავიღებ რევოლვერს (წიგნების შკაფიდან რევოლვერს იღებს) აი! და პირდაპირ შუბლში დავიცემ, თუ ის ქალი აქედან წავიდა. ეს ისე უეჭველია, როგორც ამ წამში ჩემი აქ დგომა...

ფრ. ფოკ. (შეშინებული და აღშფოთებული. უნდა რევორვერს ხელი უტაცოს) ჰანნეს, გამიგონე, რას შვრები?..

იოჰან. პატიოსან სიტყვას გაძლევ...

ფრ. ფოკ. მამილო, მამილო!..მოდი რაღა.. ლომის რევოლვერი დაიცეს. (მოხუცი ფოკერატი გამოდის სანთლით) ღვთის გულისათვის, დაარწმუნე..

იოჰან ოჰ, მამა! (უცბად გამოერკვევა. რევორვერს დააგდებს)

ფოკ. დიახ, ეს მე ვარ... და აი რანაირად მოგვ ხდა პირველად ერთმანეთის შეხვედრა!.

იოჰან. დედი, ეს რა ამბავი?.

მიხ. ფოკ. (შილის შვილთან თამამად და დიდებულად) ეს ის ამბავია, შვილო, რომ გონზედ უნდა მოხვიდე!.

იოჰან, რამ მოგიყვანა?

ფოკ. ღვთის ნებამ. ე.. დიახ, განგებამ გამომგზავრა აქეთ.

იოჰან. დედამ დაგიბარა?

ფოკ. ჰო, იოჰანეს!

იოჰან. რა იყო მიზეზი? რისთვის დაგიბარა?

მოხ. ფოკ. ხომ დაგეხმარებოდი, როგორც მეგობარს ე... დიახ!..

იოჰან. რაში ვსაჭიროებ თქვენს დახმარებას?

ფოკ. შენ სუსტი ხასიათის ხარ. ჰანეს! ე... დიახ.! შენ ისეთივე სუსტი ადამიანი ხარ, როგორც ჩვენ ყველანი!. ე.. დიახ!

იოჰან. მე თუ სუსტი ხასიათისა ვარ, ეხლა თქვენ რიღათი შეგიძლიან მიშველოთ?

ფოკ. (მიდის იოჰანესთან. ხელს უჭერს) მე მინდა გითხრა, რომ ჩვენ ყველას გვიყვარხარ ე.. დიახ!.. ამასთანავე უნდა გითხრა, რომ უფალ ღმერთს უხარის ცოდვის მომნანი ებლის ხილვა. ე.. დიახ. შენანებული...

იოჰან. მაშ მე ცოდვილი ვარ?

ფოკ. (ისევ ტკბილად) დიახ, დიდი ცოდვილი ე. დიახ... უფლისა ღვთისა წინაშე!..

იოჰან. რათა ვარ მერე ცოდვილი?

ფოკ. „რომელი ჰხედვიდეს დედაკაცსა გულის თქმად მას“.. სთქვა ქრისტემ, ე... დიახ!. შენ კი, შენ უფრო ცუდათ მოიქეცი ე.. დიახ!..

იოჰან. (ხელებს მაღლა იწევს, ასე გონია ყურებში თითების დაცობას აპირებსო) მამა!..

ფოკ. ჰანეს. გულს ნუ ჩაიხვევ! მომეცი ხელი, როგორც ცოდვილმა ცოდვილს... ამ ბრძოლაში მეც თანაშემწეთ გამოიხადე.

იოჰან. მამი, უნდა გითხრა, რომ მე სულ სხვა ნიადაგზედა ვდგევარ..

ფოკ. დიახ, შენ თავდაღმართზე სდგევხარ...

იოჰან. როგორ შეგიძლიან მაგისი თქმა, მამი, შენ ხომ არ იცი მე რა გზით მივდივარ?

ფოკ. გზა ეგე—ფართე გზაა, რომელსაც კაცი დაღუპამდის მიჰყავს. მე თვალ-ყურს გადევნებდი, ე.. დიახ. გადევნებდი ჩუმათ... მაგრამ ჩემს გარდა, შენ თვალს გადევნებს უმაღლესი არსება—ღმერთი! ე. დიახ! მე იმისი იმედით დავივიწყე ჩემი მოვალეობის აღსრულება ე.. დიახ!.. დღეს კი გეუბნები ღვთის სახელით: უკან გამოტრიალდი, ვინაიდგან უფსკრულის პირასა სდგეხარ!

იოჰან. მამი, თქვენ ჩემი სიყვარული გალაპარაკებთ, მაგრამ მაგ სიტყვეს რო ჩემი გული ბანს არ აძლევს?!. მე არ მეშინიან იმ უფსკრულისა, რომელზედაც შენ ლაპარაკობ, ხოლო არის მეორე უფსკრული, და თქვენც სწორედ იმ უფსკრულში გადამიძახებთ... გაფთხილდით!.

ფოკ. არა, ჰანეს, არა.

იოჰან. შემცდარი აზრია, რომ დედა-კაცის შეხედვა მრუშობაათ, და ვინც შეხედავს ქორწინების სიწმინდავეს არღვევსო! მე ვებრძოდი ჩემ თავს...

ფოკ. არა, ჰანეს, არა მე ხშირად ვაძლევდი რჩევას, რომელსაც შენთვის არავითარი ვნება არ მოუყენებია. თავს ნუ იღუპავ, იფიქრე ყველაფერს ბოლო. გაიხსენე შენი ცოლი, პატარა ფილიპე. ოდნავ მაინც შეიბრალე მოხუცებული მშობლები. ეხლა შენ ცოლზე უნდა იზრუნო. გულს ნუ ჩაიხვევ და..

იოჰან. მამი, განა მე უფლება არა მაქვს, რომ ჩემ თავზედაც ვიზრუნო?

ფოკ. რაკი ერთხელ გადასწყვეტ და წესიერათ მოიქცევი, მაშინ შეღავათსაც იგრძნობ.

იოჰან. ასე რო არ მოხდეს?

ფოკ. მერწმუნე რო ასე იქნება.

იოჰან. რო.. ფრეილინ ანნა?

ფოკ. ადამიანს დროთა განმავლობაში ყველაფერი ავიწყდება.

იოჰან. იმან რო ვერ დამივიწყოს?

ფოკ. ალბათ ღვთის ნება ასეთი ყოფილა.

იოჰან. აბა, მე სხვა აზრისა ვარ, მამი! ჩვენ ერთმანეთისა არ გვესმის რა და ვერც გავიგებთ ერთმანეთისას ამ საკითხის შესახებ.

ფოკ. (ცდილობს ტკბილად ილაპარაკოს) აქ გაგებაზე სრულებით არ არის ლაპარაკი. შენ შემცდარი შეხედულება გაქვს ქალისა და კაცის დამოკიდებულებაზე. გაუგებრობის ბრალი არ არის. წინეთ ეს კარგათ გესმოდა. გაუგებრობის ბრალი არაა!,

იოჰან. ნუ სჯავრობ მამი. მაშ რის ბრალია?

ფოკ. უმორჩილობის... ე... დიახ!.

იოჰან. შენ სთხოულობ, რომ მე ისე მოვიქცე, როგორც შენ გესიამოვნება, თუნდაც რომ შენი შეხედულობა შემცდარად მიმაჩნდეს.

ფოკ. მე შენ ცუდს არას გირჩევ! ე... დიახ!. გული მტკივა რომ ამაზე ყელაპარაკები, გიხსნი... დიახ. შენს გაზრდაში ბევრი ტანჯვა გამოგვივლია. უძილოთ ბევრი ღამე გაგვათენებია...გიფრთხილდებოდით არაფერსა ვზ- გავდით... ავად რო გახდებოდი ხოლმე,— ბავშობაში ძალიან ხშირად იცოდი ავადმყოფობა,—მაშინ ხომ სულ თავს დაგტრიალებდით და არაფერს ვიშურებდით შენ მოსარჩენად.

ოჰან. ეგ ყველაფერი მართალია, მამი, და ძალიან მადრ-ელიცა ვარ...

ფოკ. ცარიელი სიტყვებია!. საქმით დამტკიცე, საქმით. ე. დიახ! კეთილ მსახური და პატიოსანი კაცი იყავი.. ე. დიახ! აი რაშია ნამდვილი კეთილშობილება.

ოჰან. მაშ, როგორც გეტყობათ უმადურობას მაყვედრით... ღერსი არა ვყოფილ-ვარ, რომ იმოდენა შრომა გაგეწიოთ ჩემზე?!

ფოკ. აღარ გახ-ავს? პატარაობისას მუდამ ლოგინში ჰლოცვილობდი ხოლმე. ე. დიახ! დილითა და საღამოთი..

ოჰან. მერე რა?

ფოკ. უფალო, ღმერთო ჩემო, შემეწიე, რათა კეთილი კაცი გამოვიდე, თუ არა და..

ოჰან. მაშ შენის აზრით უმჯობესი იყო, რომ მაშინ დაგემარხეთ?

ფოკ. თუ განაგრძობ მრუდე გზით სიარულს. ე. დიახ!. გული თუ გაგიქვავდება.

ოჰან. დიახ, მეც მაგრე ვფიქრობ, რო მაშინ მიჯობდა სიკვდილი. (მტირე ხანს სიჩუმეა)

ფოკ. გონს მოდი, შვილო. გიხსენე ასინი. ე. დიახ!. რომელნიც შენ დარიგებას გაძლევდნენ.. მოიგონე პასტორი ფეიფერი, შენი საყვარელი მასწავლებელი და დამრიგებელი. წარმოიდგინე..

ოჰან. (კაჯავრებული) მაშ დამანებე თავი შენი ალმზრდელებით! თუ არ გინდათ რომ ყველა მასხარათ გაგხადოთ. ნუ მაგონებ ცხვრის თაკების იმ ხროვას, რომელსაც ძვლები დანაც კი სულ ერთიან ამომსუტა ტვინის..

ფრ. ფოკ. ზეციერო მამაო!..

ფოკ. სუ. მართა!. (ოჰანს) ასეთი საყვედური არ დაგვიმსახურებია არც ჩვენ და არც შენს მასწავლებლებს.

ოჰან. თქვენ მე გამტეხეთ, შემომიწყვიტეთ!

ფოკ. იოჰანეს ღმერთსა სცოდავ.

ოჰ. მე ვიცი რასაც ვამბობ.

ფოკ. სიყვარულის მაგიერია?.

ოჰ. თქვენმა სიყვარულმა მე დამლუბა

ფოკ. ვეღარ მიცვნიხარ, შენი აღარაფერი გამ-გება!

ოჰ. მაგაში დარწმუნებული ვარ, ჩემი თქვენ არადროს არც გაგეგებოდათ და ვერც გ-იგებთ (სიჩუმე).

ფოკ. მაშ კარგი, ჰანეს; მე გავათავე სრულებით. არ მეგონა რო ა'ე გამიხდებოდა საქმე.. კიდევ იმედი მქონდა, მაგრამ, როგორც ვატყობ, ჩემ სურვილს ძალა არ შესწევს... აქ მხოლოდ ღმერთს ღა შეუძლიან დახმარება.! წავიდეთ, მოხუცო. ე. დიახ. აქ ჩვენთვის ადგილი აღარ არის, მეტი ვ-ართ ე. დიახ! მივსხდეთ სადმე და ვილოცოთ, ვიდრე უფალი გადმოგვხედამდეს (მიუბრუნდება ახლა იოჰანეს) მაგრამ ერთ რასმეს კიდევ გეტყვი. ჰანეს: ხელი ! ისხლში არ გაისვარო. გამიგონე. სისხლში ხელი არ გაისვარო!. ეგ ცოდვა აღარ აიკიდო. კეტესათვის ყურადღება არ მიგიქცევია? ვერ შენიშნე, რომ იმისი გონება საფრთხეშია? კარგათ არ დაკვირვებიხართ იმ საწყალ ნაზ ქმნილებას? ე. დიახ!. ნუ თუ არ გესმის რა ღღეში ჩ-გ-ეთ ის ქალი? დეე, დედა შენმა გიამბოს მთელი ღამეები როგორ თურმე დასტირის შენს სურათებს.. გიმეორებ, ჰანეს, ცოდვაში არ ჩადგე, სისხლში ხელი არ გაისვარო! ეხლა კი გავათავ-. ე. დიახ! წავიდეთ, მართა, წავიდეთ..

ოჰ. (მტირე ხანს თავის თავთან ბრძოლის შემდეგ) მამავ! დეიავ!!.

ფრ ფოკ. (უკან მობრუნდებიან. ოჰანს მიეგებება მათ და ეხვევა ოჰიგეს)

ოჰ. (სუსტი ხმით) ეხლა მითხარით, რა ვქნა?,

ფოკ. ნუ აჩერებ იმ ქალს. თავი გაანებე, დეე, წავიდეს.

ოჰ. გაძლევ პირობას მაქვ. (მოქანცული სკამზე ეშვება) ფრაუ ფოკერატი გასარებული ბედის საწოლ ოთახისკენ)

ფოკ. (მეჯდომარე ოჰანს თავზე ხელს უსვამს

კათალიკოსის კურთხევა

საქართველოს ეკლესიას ამ ერთს საუკუნეში არ ახსოვს ისეთი დღე, გასულ კვირას რო გაუთენდა:

ოდესღაც დიდებული მხნეთა, დღეს დრო-ჟამისგან გაძრცვნილი, ხომ ზეიმობდა.

მოკაშკაშე მზიანი დღე, საქართველოს ყოველი კუთხიდან მოსული აუარებელი ხალხი, სხვა და სხვა დროშებით (მარქსის სურათიანი დროშაც-კი), ქართველი დარაზმული მხედრობა. ქართველი ახალგაზდობა ეროვნულ ტანისამოსით, საკუთარი დროშით (მოთას სახით), ქართულ კულტურრლ საგანმნათლებლო დაწესებულებათა წარმომადგენლობა და გვირგვინი ამ დღის—კათალიკოსის კურთხევა,—აი, რა იყო ეს დღე.

რუსთა თვითმპყრობელობამ 117 წ. წინად თავის ნებით შეერთებულ საქართველოს დამოუკიდებლობა მოსპო, ხოლო ასი წლის წინად მოსპო სრულიად საქართველოს კათალიკოსის ტახტი და მით საქართველოს ეკლესიას ჩაუქრო თვით .არსების კანდელი

რევოლიუციამ საქართველოს ეკლესიაც გაანთავისუფლა უსამართლო ტყვეობისაგან, და იქ, სადაც 1691 წ. წინად პირველად წმ. ნინომ ნათელი სცა წარმართ ქართველობას, სწორედ იქვე ეკურთხა საქართველოს განთავისუფლებულ ეკლესიის კათალიკოსი —კირიონ მეორე.

ეკლესიაში წირვის შესრულების შემდეგ, შემოსილი კათალიკოსი მიტროპოლიტებითურთ გალავანში გამობრძანდა სადაც ელოდა მრავალი ერი. აქ საგანგებოდ მოწყობილ მაღლობზე შედგა სამღვდელობა. დაიწყო მილოცვები. შემდეგ მიულოცეს ანტონ ქუთათელმა კაპიტ. აბესაძემ ქართველი ჯარის სარდალმა (აღუთქვა სამშობლოს ერთგული სამსახური და ლოცვაკურთხევა გამოსთხოვა კათალიკოსმაც აკურთხა), იმერეთის წარმომადგენელმა ტ. ჯაფარიძემ (საუცხოვო შინაარსიანი სიტყვით დაახასიათა საქართველოს მდგომარეობა და საჭიროება), ქართველ მხედართა კავშირის წარმომადგენელმა, ახალგაზდობის წარმომადგენელმა, თუშ ფშავ ხევსურებმა და სხ. დიდებული იყო წუთი ქართველი ჯარის ფიცი სამშობლოს სასამსახურად.

თითქმის ყველა მოლაპარაკეს ზღვა-ხალხი ტაშით კაშათი და „ამინით« უპასუხებდა.

პირველი ნაბიჯი გადაიდგა, საჭიროა მეორე.

დამსწრე

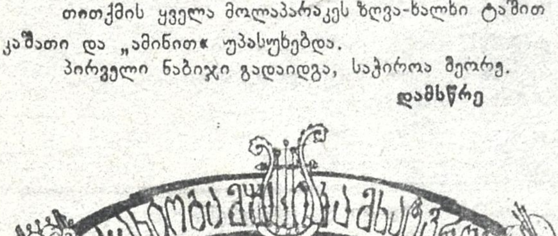

ქ რთულმა დრამატიულმა დაიმა „ქართული კლუბის“ დარბაზში ენკენისთვის 23 სეზონის დასაწყისში დასდგა ვ. შალიკაშვილის პიესა „გადაწრილი მუხა“. პიესა საერთოდ მაყურებელზე კარგ შთაბეჭდილებას სტოვებს, ვინაიდან შიგ გამოყვანილია ცოცხალი ტიპები, ჩვენი გადაგვარებულ და არა-ნორმალურ პირობებში იღზრდილი ინტელიგენციისა. ყოველი სიტყვა, ყოველი მოქმედება პიესაში ამოღებულია ცხოვრებიდან.

მთავარ როლებს ასრულებდენ ა. იმედაშვილი, ა. ქიქოძისა, მ ქილარჯიშვილი და ი. ზარდალიშვილი. იმედაშვილს, როგორც ნიჭიერს და პირველ ხარისხოვან მსახიობს, მეტი მოეთხოვება, თუმცა როლი არ გაუფუჭებია და მაყურებლებზე შთაბეჭდილება იქონია. ა. ქიქოძე ახალგაზდა მსახიობია, მეტი არ მოეთხოვება, მაგრამ სასურველია ყოველ ახალ როლში მრავალ-ფეროვანობა შეიტანოს. მ. ქილარჯიშვილმა მგძნობიერათ ჩაატარა ბედ-დაჩაგრული ნინოს როლი. ი. ზარდალიშვილმა ხომ ადტაცებაში მოგვიყვანა თავის მხატვრულ თამაშით: მან ნამდვილი ტიპი გადმოგვცა გადაგვარებულ ინტელიგენტისა.

აღსანიშნავია აგრეთვე თამაში ნიჭიერ მსახიობის ტასო აბაშიძის, ვ. შალიკაშვილის, პ. კორიშელის და სხ.

საერთოდ პიესამ კარგად ჩაიარა და ხალხი ნასიამოვნები დაიშალა. თეატრი გაჭედილი იყო ხალხით, უბილეთობის გამო ბევრი დაბრუნდა.

ორშაბათს, ენკენისთვის 25, წარმოადგინეს შალიკაშვილის პიესა: „სიმახინჯე“. ეს პიესა პირველთან შედარებით სუსტია, მაგრამ ინტერესს მაინც არაა მოკლებული. აღსანიშნავია თამაში ი. ზარდალიშვილისა, რომელმაც მშვენივრად დაგვიხატა მახინჯის როლი ჯავახიშვილისა, ა. ქიქოძისა, რომელიც ამ ღამეს უკეთ გრძნობდა თავს; აღსანიშნავია გვარაძე, ვ შალიკაშვილი, ტასო აბაშიძე და სხ. ბოლოს დადგეს მხიარული ვოდევილი გუნიასი „რაც არ მერგება არ შემრგება“. დიდებულმა მსახიობმა ვაჟა აბაშიძემ აღტაცებაში მოიყვანა საზოგადოება და ბევრი აცინა. ძლიერ კარგნი იყვნენ: ტასო აბაშიძე, ვ. შალიკაშვილი და პ. კორიშელი.

სასურველია, დასმა ორიგინალურ პიესების დადგმა განაგრძოს. სუსტი იქნება თუ არა პიესა, ჩვენ საზოგადოებას ძალიან მოსწონს თავის ცხოვრებიდან დაწერილი პიესები.

რუსული ოპერას „ქართულ კლუბში“, ხალხი ნაკლებად ესწრება. დარბაზი თითქმის ცარიელია-

ხოლმე. („დეშონს"-კი **როგორც ქართულ ცხოვ-**
რებიდან აღებულ ოპერას, შეტი ხალხი დაესწრო.)

რ სტლი დრამის („ტარტო" ს ამსხანგობა) **რეპერტუარი** ძველი შიესებისგანაა შემდგარი. სიან-ტერესოა ვიცოდეთ, თბილისის საზოგადოებას **როდემდე** გამოჰკვებენ ძველი შიესებით?

ს. პატარა ონში მარიამობისთვის 5 **აღეა-ლობრივმა** სტენის მოყვარეებმა **წარმოადგინეს** ა-ტაკარლის „ციმბირელი" და „ტიმოთეს ლედვი" **წარმოდგენას** აუარებელი ხალხი დაესწრო და შიე-სამაც შშვენიერად ჩაიარა, **განსაკუთრებით** საუცხო-ოდ **განასახიერა** პეტოს **როლი** გ. **გიორგობაინმა, მაშოს როლი** ადგილობრივ მდედლის ასულმა, ნარგიზა — **დვალის** ასულმა და **გაზრის** ოდი სო-ხაძის ასულმა. საერთოდ **ყველა** კარგად იყო **მომ-ზადებული.** დამსწრენი **მოხიბლეს. შემოსავალი** ადგილობრივ **სამკითხველოს** გადასცეს.

ს. ცახში მკათათვეში **საზეთხულოდ ჩამოსულ-ასლგაზდობამ** წარმოადგინა „**მოტეუებულნი**" **და** „**ტიმოთეს ლედვი**". **შემოსავალი** (50 **მან.**) **გადაეცა** სამკითხველოს.

სასურველია ასადგაზდობა **ბეჯითად** მოეკიდოს **ხალხის** კულტურულად **ამაღლებას.**

ს. ანგარისპირელი

ეურ. „**თეატრის და ცხოვრების**" **სასარგებლოდ** ხვალ, ორშაბათს, ღვინობისთვის **9, ქართულ** კლუბში **გაიმართება** მრავალ-ფეროვანი **დიდი** სამუსიკო-სალი-ტერატურო-საცეკვაო **საღამო** ცნობილ **მგოსანთა, მომღერალთა, მემუსიკეთა, მსახიობთა** და **მოცეკვავეთა** მონაწილეობით.

მწერალი ლუტუ მეგრელი თბილისში აპირებს ცხოვრებას.

კათალიკოსის კურთხევას მცხეთაში ღვინო-ბისთვის 1 **აუარებელი** ხალხი **დაესწრო. კურთხევას** ღელესასწაულებრივი **ელფერი** ედო.

ეპიტროპოლიტებად აკურთხეს ანტონი ეპის-კოპოსი ქუთათელად, ამბროსი **არქიმანდრიტი** ჯერ ეპისკოპოსად, ხოლო **შემდეგ** ჭყონდიდლად.

ქართველ მხატვართა ნაწარმოების **პირ-ველი** გამოფენა **ახლო** ხანში **გაიმართება.** მხატვრებს ამ ზა-ფხულში ბლომა **სურათები** გადაუღიათ **საქართველოს** სხვა **და** სხვ. **კუთხეში.**

მსახიობი ელენე ციმაკურიძე **და** მ. ჭიაურელი ქუთაისის **დრამ. დასში** მიიწვიეს.

ახალგაზდა მწერალთა ერთი **ჯგუფი** ჰმართავს **კაბარე-კლუბს.**

ქართველ მსახიობთა კავშირმა ინტერპარტიულ **საბჭოს** წინაშე **შუამდგომლობა** აღძრა **სახემწიფო** თეატრში **ქართული** დრამის **მოთავსების** შესახებ.

სინემატოდრაფი. ეგ. ნინოშვილის „**ქრისტი-ნე**" **გერმანე** გოგიტიძის **თაოსნობით** და ალ. **წუწუ-ნავას ხელმძღვანელობით** ლენტზე **გადაიღეს.** სურათე-ბი ალაგობრივ **გადაიღეს**—**გურიაში,** თბილისში, ორ**ოჭალაში, სასაფლაოზე, რკინის გზაზე** და **სხ.**

ხელოსანთა კლუბში სახალხო სტენის **მოყვა-**
რეთა მიერ **წარმოდგენილი** იქნება **„ქრისტინე"**

ახალგაზდა მგოსანმა ოთოლმა მუშამ დასწერა
დრამატიული პოემა „**მომავალი** შვილნი"

ქ ა რ თ უ ლ ი კ ლ უ ბ ი

ორშაბათს, 9 ოქტომბერს

„**თ ე ა ტ რ ი** და **ც ხ ო ვ რ ე ბ ი ს**"

სასარგებლოდ

დარია ახვლედიანის ოთოსნობით **გაიმართება**

დიდი სამუსიკო სალიტერატუ-რო-სტეკვაო **საღამო**

შემდეგი შინაარსით: 1. **სიტყვა. შკლვა დადი-ანი** „**თეატრი** და **ცხოვრება**" 2. **პ ი ე ზ ი ა** გ. **ქუჩი-შვილი, ს. ფაშალიშვილი, დ. ახვლედიანისა, ქნარ-ი, ვ. ყიფიანი** (წაიკითხ. აკაკის ისტ. აკრ. ლექსს)ა 3. **მუსიკა. ვარდენ ლორთქიფანიძე** (პირველად ამ **საღამოზე** შეასრულებს ოპერა „**ლალატი**"-**დან** სოლე-იმან-ხანის **საგალობელსა** და ოთარ-ბეგის **არიას,**— **თარგმანი** იოსებ **იმედაშვილისა; იოსებ საღირაშვილი** —**თარი; გლეხთა** გუნდი, **ფანდური; ჰაზირას** დასტა (**იმღერებს** „**ხელი** აიღე **ჩვენგანა, შე** წყვეულო **მარტი** თვეო"), **საზანდარი; ვასო აბაშიძისა ნიკო გოცირი-ძის** მონაწილეობით—„**ვაი-ვუი**" (**ახალი** კუპლეტები) 4. **ცეკვა,** ნაურული ლეკური, ევროპიული, **საუკეთესო** მოცეკვავეს **მიეცემა ჯილდო** (პრიზი) **საგანგებოდ** მო-წვეულ ჟიურის **მიერ,** ჟიურის **წევრებად** მოიწვევიან **მოქანდაკე, მხატვარი** და **ცეკვის** ოსტატი; **გასართო-ბი: ბტიშვი, ფოსტა** და **სხ.**

ბილეთების ფასი 5—1 **მანეთამდე, ბილეთები** იყიდება **ქართულ** კლუბის **კასაში. როიალის** დამკვრელი **ანდრო-ნიკაშვილის ასული.**

გამგე. დარია ახვლედიანისა

სტენის მომწყობი **შალვა დადიანი.**

ქ ა რ თ უ ლ ი კ ლ უ ბ ი

1 კვირ ს პროგრამმა

კვირა—**საღამო** წარმოდგენა.

ორშაბათი—**ოპერეტა.** მუსიკა

სამშაბათი—**საოჯახო** საღამო

ოთხშაბ.—**სინემოტოგრაფ.** სიმები. ორკ.

ხუთშაბ.—**ქართ.** წარმოდგენა. **მუსიკა**

პარასკ.—**ოპერეტა.**

შაბ.—**საოჯახო** საღამო

კვირა—**რუსული** წარმოდგენა.

„**თეატი** და **ცხოვრება**"

წლის ბოლომდე ღირს 5 **მან. ხელის** მოწერა **მიიღება** თბილისში, **რედაქციაში**—**ბაზრის ქ. № 20,** ალექსანდრეს **ბაღის** პირდაპირ, **სახ. არჯევანიძისა.**

საფოსტო მისამართი: **თბილისი,** რედ. „**თეატ. და ცხოვრება**"—**იოსებ იმედაშვილს.**

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.